

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

บทที่

1	บทนำ	1
1.	ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
2.	ขอบเขตของการวิจัย	3
3.	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
4.	สมมติฐานของการวิจัย	4
5.	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	4
6.	วิธีดำเนินการวิจัย	5
2	หลักการและแนวคิดในการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	8
1.	เหตุผลและความจำเป็นในการเลิกจ้างลูกจ้าง	8
1.1	เหตุผลและความจำเป็นจากฝ่ายนายจ้าง	9
1.1.1	กรณีการเลิกกิจการ	9
1.1.2	กรณีการปรับปรุงกิจการ	11
1.1.3	กรณีการลดกำลังการผลิตหรือกำลังคน	12
1.1.4	กรณีการใช้อำนาจทางบริหารของนายจ้าง	13
1.2	เหตุผลและความจำเป็นจากฝ่ายลูกจ้าง	14
1.2.1	กรณีความประพฤติของลูกจ้าง	14
1.2.2	กรณีความสามารถของลูกจ้าง	17
1.2.3	กรณีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจของลูกจ้าง	18
1.3	เหตุผลและความจำเป็นจากเหตุภายนอก	18
1.3.1	กรณีการถูกสั่งปิดหรือพักการดำเนินงาน	19

บทที่

1.3.2	กรณีเหตุพ้นวิสัย	20
1.3.3	กรณีสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ	21
2.	ปัญหาจากการเลิกจ้างลูกจ้าง	22
2.1	ปัญหาต่อนายจ้าง	22
2.1.1	กรณีการสูญเสียตัวลูกจ้าง	22
2.1.2	กรณีการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างลูกจ้างใหม่	22
2.1.3	กรณีการถูกกล่าวหาและฟ้องร้องคดี	23
2.2	ปัญหาต่อลูกจ้าง	23
2.2.1	กรณีการขาดรายได้และสวัสดิการ	23
2.2.2	กรณีการหางานใหม่ทำ	23
2.2.3	กรณีการดำรงชีวิต	24
2.3	ปัญหาต่อแรงงานสัมพันธ์	24
2.3.1	กรณีความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง	24
2.3.2	กรณีความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่ยังทำงานอยู่กับนายจ้าง	24
2.3.3	กรณีการนัดหยุดงาน	25
2.4	ปัญหาต่อเศรษฐกิจและสังคม	25
2.4.1	กรณีต่อระบบเศรษฐกิจ	25
2.4.2	กรณีต่อสภาพของสังคม	26
3.	ลักษณะสำคัญของการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	27
3.1	ลักษณะของการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	27
3.1.1	เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ	28
3.1.2	เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นโดยนายจ้างฝ่ายเดียว	29

บทที่

3.1.3	เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้น โดยร่วมกันระหว่าง นายจ้างกับลูกจ้าง	30
3.2	ลักษณะของการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	32
3.2.1	เป็นกฎหมายที่กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของ นายจ้างกับลูกจ้างในการเลิกจ้าง	32
3.2.2	เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และเงื่อนไขในการเลิกจ้าง	33
4	ความจำเป็นในการชะลอการเลิกจ้างกับกรณีคุ้มครองลูกจ้าง จากการถูกเลิกจ้าง	33
4.2	ความจำเป็นในการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	33
4.2.1	กรณีความจำเป็นของฝ่ายนายจ้าง	34
4.2.2	กรณีความจำเป็นของฝ่ายลูกจ้าง	34
4.3	ความจำเป็นในการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	35
4.3.1	กรณีความจำเป็นของฝ่ายนายจ้าง	35
4.3.2	กรณีความจำเป็นของฝ่ายลูกจ้าง	36
5	วัตถุประสงค์ของการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้าง จากการถูกเลิกจ้าง	36
5.2	วัตถุประสงค์ของการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	36
5.2.1	วัตถุประสงค์ของฝ่ายนายจ้าง	36
5.2.2	วัตถุประสงค์ของฝ่ายลูกจ้าง	37
5.3	วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	37
5.3.1	วัตถุประสงค์ของฝ่ายนายจ้าง	37
5.3.2	วัตถุประสงค์ของฝ่ายลูกจ้าง	38
6	ความเกี่ยวพันของการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้าง จากการถูกเลิกจ้าง	38
6.1	ความเกี่ยวพันก่อนการเลิกจ้าง	39

บทที่

6.2 ความเกี่ยวพันหลังการเลิกจ้าง	39
7. วิธีการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้าง	
จากการถูกเลิกจ้าง	40
7.1 วิธีการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	40
7.1.1 การนำมาตรการในการชะลอการเลิกจ้างมาใช้ปฏิบัติ	41
7.1.2 ข้อยกเว้นของการใช้วิธีการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	42
7.2 วิธีการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	43
7.2.1 การใช้บังคับกฎหมายในการคุ้มครองลูกจ้าง	
จากการถูกเลิกจ้าง	44
7.2.2 ข้อยกเว้นของการใช้วิธีการคุ้มครองลูกจ้างจากการ	
ถูกเลิกจ้าง	44
3 การชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	
ตามกฎหมายของประเทศไทยกับต่างประเทศ	45
1. มาตรการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	
ของประเทศไทย	45
1.1 มาตรการบรรเทาปัญหาการเลิกจ้าง	46
1.1.1 กรณีที่เกี่ยวกับการลดหรือยกเลิกวันเวลาทำงาน	50
1.1.2 กรณีที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิในวันหยุดของลูกจ้าง	51
1.1.3 กรณีที่เกี่ยวกับการไม่เพิ่มหรือลดหรือลดจ่ายค่าจ้าง	52
1.1.4 กรณีที่เกี่ยวกับการลดจำนวนลูกจ้าง	54
1.2 มาตรการด้านแรงงานสัมพันธ์	55
1.2.1 กรณีการชี้แจงให้ลูกจ้างทราบถึงปัญหา	
และความจำเป็น	55
1.2.2 กรณีการหารือกับสหภาพแรงงานหรือ	
คณะกรรมการลูกจ้าง	55
1.2.3 กรณีการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง	56

1.3	มาตรการด้านคุ้มครองแรงงาน	59
1.3.1	กรณีนายจ้างมีความจำเป็นต้องหยุดกิจการชั่วคราว	59
1.3.2	กรณีการกำหนดโทษทางวินัยในการฝ่าฝืนข้อบังคับ เกี่ยวกับการทำงาน ระเบียบ หรือคำสั่งของนายจ้าง	61
1.3.3	กรณีการพักงานลูกจ้าง	63
1.4	มาตรการการใช้อำนาจทางบริหารของรัฐ	64
2.	การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง ของประเทศไทย	66
2.1	การคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์	66
2.1.1	กรณีการบอกกล่าวล่วงหน้า	66
2.1.2	กรณีการผิดสัญญาจ้าง	70
2.2	การคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541	71
2.2.1	กรณีการบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือแจ้งวันที่ จะเลิกจ้าง เหตุผลของการเลิกจ้าง และรายชื่อลูกจ้าง	71
2.2.2	กรณีเลิกจ้างลูกจ้างหญิงเพราะเหตุมีครรภ์	74
2.2.3	กรณีเลิกจ้างลูกจ้างโดยไม่มีความผิด	75
2.3	การคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามพระราชบัญญัติ แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518	81
2.3.1	กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างในระหว่างการเจรจา การไกล่เกลี่ย หรือชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน	82
2.3.2	กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างโดยการขออนุญาต จากศาลแรงงาน	84

2.3.3	กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างเพราะเหตุที่ลูกจ้างใช้สิทธิหรือกำลังจะใช้สิทธิตามกฎหมาย	85
2.3.4	กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างในระหว่างที่ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างหรือคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานมีผลใช้บังคับ	88
2.4	การคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงาน และวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ.2522	89
3.	การชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามอนุสัญญาและข้อเสนอขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ	91
3.1	กรณีตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 158 และข้อเสนอองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 166 ว่าด้วยการเลิกจ้าง โดยนายจ้างเป็นฝ่ายริเริ่ม	92
3.2	กรณีตามข้อเสนอองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 119 ว่าด้วยการสิ้นสุดการจ้าง โดยนายจ้างเป็นผู้บอกเลิกจ้าง	97
4.	การชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างตามกฎหมายต่างประเทศ	103
4.1	กรณีที่เป็นกรณีการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	103
4.1.1	การปรึกษาหารือกับสหภาพแรงงาน คณะกรรมการลูกจ้าง หรือผู้แทนลูกจ้าง	103
4.1.2	การขออนุญาตเลิกจ้างจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	104
4.1.3	การใช้ระบบเฉลี่ยงานและการปลดออกจากการงาน	106
4.1.4	การใช้ระบบอาวุโส	106
4.1.5	การกำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกลูกจ้างที่จะเลิกจ้าง	107
4.1.6	การใช้มาตรการป้องกันการเลิกจ้าง	108

4.2	กรณีที่เป็นการคุ้มครองการเลิกจ้างลูกจ้าง	109
4.2.1	การบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการเลิกจ้าง	109
4.2.2	การหยุดงานของลูกจ้างเพื่อหางานใหม่	110
4.2.3	การแจ้งการเลิกจ้างไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ	111
4.2.4	การกำหนดจ่ายค่าชดเชย	113
4.2.5	การกำหนดจ่ายค่าเสียหายจากการเลิกจ้าง กับการรับลูกจ้างกลับเข้าทำงาน	114
4.2.6	การกำหนดสิทธิของลูกจ้างที่จะได้รับกลับ เข้าทำงานก่อน	116
4.3	กรณีที่จะต้องมีการชะลอการเลิกจ้างหรือการคุ้มครอง ลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างเนื่องจากเหตุผลบางประการ	117
4.3.1	การที่ลูกจ้างเป็นสมาชิกหรือเข้าร่วมกิจกรรมกับ สหภาพแรงงาน	117
4.3.2	การที่ลูกจ้างดำรงตำแหน่งหรือทำหน้าที่เป็น ผู้แทนลูกจ้าง	119
4.3.3	การที่ลูกจ้างร้องเรียนหรือมีส่วนร่วมในการร้องเรียน นายจ้าง	119
4.3.4	การที่ลูกจ้างดำรงสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสังคม	120
4	วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชะลอการเลิกจ้าง กับการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้างของประเทศไทย กับต่างประเทศ	121
1.	วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชะลอการเลิกจ้าง ลูกจ้าง	122

บทที่

1.1	กรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับอนุสัญญาและข้อเสนอของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ	122
1.1.1	กรณีที่มีความสอดคล้องต้องกัน	122
1.1.2	กรณีที่ไม่มีความสอดคล้องต้องกัน	126
1.1.3	กรณีที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้	132
1.2	กรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ	138
1.2.1	กรณีที่มีความสอดคล้องต้องกัน	138
1.2.2	กรณีที่ไม่มีความสอดคล้องต้องกัน	143
1.2.3	กรณีที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้	147
2.	วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองลูกจ้างจาก การถูกเลิกจ้าง	151
2.1	กรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับอนุสัญญาและข้อเสนอของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ	152
2.1.1	กรณีที่มีความสอดคล้องต้องกัน	152
2.1.2	กรณีที่ไม่มีความสอดคล้องต้องกัน	158
2.1.3	กรณีที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้	161
2.2	กรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ	164
2.2.1	กรณีที่มีความสอดคล้องต้องกัน	164
2.2.2	กรณีที่ไม่มีความสอดคล้องต้องกัน	173
2.2.3	กรณีที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้	177
3	การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนที่เกี่ยวกับการชะลอการเลิกจ้างกับการคุ้มครองลูกจ้าง จากการถูกเลิกจ้าง	181
	ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	181
	ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการชะลอการเลิกจ้าง และการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	184

บทที่

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยรวมในการชะลอการเลิกจ้างและการคุ้มครอง ลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	184
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนายจ้างในการ ชะลอการเลิกจ้างและการคุ้มครองลูกจ้างจากการ ถูกเลิกจ้าง	195
2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของลูกจ้างในการชะลอ การเลิกจ้างและการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	206
2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักกฎหมายในการ ชะลอการเลิกจ้างและการคุ้มครองลูกจ้างจากการ ถูกเลิกจ้าง	215
2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักวิชาการหรือ บุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องในการชะลอ การเลิกจ้างและการคุ้มครองลูกจ้างจากการ ถูกเลิกจ้าง	225
ส่วนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล (อภิปรายผล)	235
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	243
1. บทสรุป	243
2. ข้อเสนอแนะ	245
2.1 กรณีการชะลอการเลิกจ้างลูกจ้าง	245
2.2 กรณีการคุ้มครองลูกจ้างจากการถูกเลิกจ้าง	248

บรรณานุกรม

ประวัติคณะผู้วิจัย